

Prof.Dr. Remziye Hisar'ı Kaybettik

İlk temel bilimcilerimizden Prof.Dr. Remziye Hisar'ı 13 Haziran 1992 günü kaybettik. Ülkemizde öncü kimya araştırmalarını uzun yıllar büyük bir azimle sürdüren Prof. Hisar, 1991 TÜBİTAK Hizmet Ödülü'nü almıştı. Gerçek bir bilim insanı ve olağanüstü bir kişilik olarak hatırladığımız Remziye Hanım, 13 Nisan'da kaybettüğümüz büyük fizikçi Feza Gürsey'in de annesi idi. Kendisini rahmetle anarak, Hizmet Ödülü kazanması dolayısıyla Bilim ve Teknik'in Şubat sayısında yayınlanan yazıyı tekrar sunuyoruz.

ENTERESAN BİR KÖK

"Bir gün Silvan Savcılığı'ndan bir mektup ve beraberinde bir paket geldi. İçinde kök parçaları vardı. Savcının dediğine göre, orda bazı kişiler sevmedikleri düşmanlarına iftira etmek için bu kökü dövüp kollarına koyuyorlar ve ondan sonra kendilerinin hasım tanıdıkları insanlar tarafından dövüldüğünü iddia ederek adliyeye müracaat ediyorlardı. Ben de mevzuu enteresan gördüm; bu nevi muayenelerde âdet olduğu üzere kökü dövdüm ve tüyleri dökülmüş tavşanların sırtında muayene etmek istedim. Fakat hayvanlar tahammül etmedi. Kabul değil koyamadım ve bunun üzerine ben kendi kolumda deneyeyim dedim. Orda "herhalde zararlı olsa insanlar kendileri üzerinde tatbik etmezlerdi" diye düşünerek koluma koydum. Öğle yemeğinde eve çıkmak üzere paftomu da giydim. Fakat yolda mütahiş bir kaşıntı ve yanma hissiyle rahatsız oldum. Açtım baktım, henüz çürük rengi yok. Daha olmamış dedim, bir daha kapadım. Böylece bir buçuk saat tuttum. Fakat çıkardığım zaman kolum mahvolmuştu. Baştanbaşa yara ve bu yara bir buçuk sene sürdü. Yeri de sonra uzun müddet kaldı. Sonra ben bu vakayı Fransa'da azası olduğum Bülletin Societe Chimique'e gönderdim. Orada kolumdaki yara izi ile beraber başıldı. Bünyesini maalesef tayin edemedim. O zaman elimdeki vasıtalar kifayet etmiyordu. Fransa'da çok alâkadar olan eczacı mektebinden bir profesör bana mektup yazdı. Ona bu kökleri ve köklerden çıkardığım billurî iğneler manzarasında turuncu müessir maddeyi gönderdim. Orada yapılan analiz spektralle bunun bir difenol olduğu ve bünyesi tayin edildi. Fransa'da kolumdaki yara ile beraber yayınlandı."

VİTAMİNLERLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

"Bir buçuk sene Türkiye'de C vitamini araştırmasını sistemli olarak yaptım. Karadeniz portakallarından Dörtöl portakallarına kadar. Meyvenin değişik bölümlerinde bile vitamin dağılımının değişebildiğini gösteren neticeler aldım. Bu araştırmalarım Hıfzıssıhha Enstitüsü Mecmuası'nda 70 sahifelik bir makale olarak neşredildi: "Meyvelerimiz ve Sebzelerimizde Vitamin C Miktarları."

Ben çocukken, annem çocuklardaki raşitizme karşı sütte kaynarken iki üç tane mahlep atardı.

REMZİYE HİSAR

1902 yılında İstanbul'da doğan Prof. Dr. Remziye Hisar, İstanbul Kız Muallim Mektebi'nden birincilikle mezun olduktan sonra, Paris Üniversitesi'nde Kimya dalında lisans eğitimi görmüş; Genel Kimya ve Genel Fizik Sertifikaları almıştır. 1929-1930 yılları arasında Erenköy Kız Lisesi'nde Kimya öğretmenliği yapan Prof.Dr. Hisar, 1930-1933 yılları arasında MEB Yurt Dışı Doktora Bursu'ndan yararlanmış; Paris, Sorbon Üniversitesi'nde Doktorasını tamamlayarak 1933 yılında İstanbul Üniversitesi'nde Kimya Doçenti olarak göreve başlamıştır. 1936 yılına kadar bu görevi sürdüren Prof.Dr. Hisar, 1936-1942 yılları arasında Hıfzıssıhha Müessesesi Farmakodinami Şubesi'nde Kimya Mütahassıslığı görevinde bulunmuştur.

1942-1947 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Eczacılık Okulu, Analitik Kimya ve Toksikoloji Doçentliği görevini sürdüren Prof.Dr. Hisar, 1947 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Makine Fakültesi, Kimya Kürsüsü Doçentliği yapmıştır. 1959 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Maden Fakültesi, Kimya Kürsüsü Profesörlüğü görevine atanan Prof.Dr. Remziye Hisar, 1955 yılında Fransa'da "Officiel Academic" Nişanı'na layık görülmüştür.

Remziye Hisar'ın yurt dışında yayınlanmış 23 yayını vardır.

Ben buna hiç inanmazdım kocakarı ilâci diye. Sonra vitaminlerin çok küçük miktarlarda olduğunu duyunca antirastik vitamin D olması ihtimalini düşündüm ve mahlep taneleri üzerinde de araştırmalar yaptım. Evvelâ mahlebin tanelerindeki yağı ayırdım. Ve orada hakikaten vitamin D'nin kimya reaksiyonları ile mevcut bulunduğunu gösteren tecrübeler yaptım..."

Bu pasajların alındığı röportaj Haziran 1988'de A.Alpar tarafından teybe alınmıştır.